

Đình Mỗ Lao

Đình Mỗ Lao là tên thường gọi chỉ về công trình văn hoá kiến trúc nghệ thuật của làng Mỗ Lao, phường Văn Mỗ, quận Hà Đông.

Đình Mỗ Lao. Ảnh: Thành Trung

Đình Mỗ Lao nằm ở phía đầu làng, trên khu đất cao ven sông Nhuệ, hướng ngoảnh ra dòng sông, có nhiều cây cổ thụ tạo nên cảnh quan thơ mộng, ngoạn mục. Xung quanh di tích là nhà dân, làng xóm đông vui. Lại gần khu trung tâm chính trị, văn hoá của tỉnh, cạnh khu thương trường buôn bán của thị dân nên khu di tích này có sự chú ý nhiều mặt trong việc làm cân bằng sinh thái giữa sinh hoạt văn hoá truyền thống với văn hoá hiện đại, trong cộng đồng của người làng xã với thị thành.

Đình làng Mỗ Lao thờ hai vị thần là Cao Sơn và Quý Minh. Tương truyền hai vị phúc thần của làng sống ở đời Hùng Vương thứ 18, có công lao rất lớn trong việc giúp Tản Viên sơn thánh (vị đệ nhất phúc thần của người Việt) trấn trị các nơi biên cương, bảo vệ bờ cõi nước Văn Lang của vua Hùng. Vùng đất Mỗ Lao, đặc biệt là nơi đình, đền, là điểm quân binh của Cao Sơn đã chiến đấu chống giặc. Sau khi hai vị mất, nhân dân kính trọng công đức lập đền thờ phụng. Về sau, các triều đại Nhà nước phong kiến Việt Nam sắc phong mỹ tự cho thần Cao Sơn và Quý Minh. Trong đình hiện nay có 18 đạo sắc phong, trong đó đạo sớm nhất vào thời Lê Cảnh Hưng (1740 – 1786).

Đình quay hướng Tây, bố cục lối chữ đình, phía ngoài có thêm tả hữu mạc, toà Phương đình và Nghi môn. Trước Phương đình có Thủy đình bốn mùa nước trong xanh, bóng của toà Phương đình và cổng Nghi môn in xuống dòng nước như một bức tranh.

Kiến trúc toà Phương đình làm theo kiểu gọng vó, với những con sơn câu đầu tạo độ giăng và lực đỡ để chịu lực từ trên xuống. Bốn góc có bốn câu đầu đao cong vút. Trên mái lợp ngói mũi hài, bờ nóc đắp chữ đình, ở giữa có khối tượng rồng chầu mặt nguyệt.

Qua Phương đình là sân đình rộng 12m x 12,60m. Hai bên có Tả hữu mạc rộng 3m x 9,70m. Trong đình còn bảo lưu được những nếp nhà cổ với các kiểu kiến trúc theo lối giá chiêng chồng rường. Hai bức còn lại trang trí theo đề tài “tứ linh”. Trên những lớp kiến trúc có hệ thống hoành phi, câu đối, cuốn thư, cửa võng... được sơn son thiếp vàng, sơn mài khảm trai.

Đình Mỗ Lao có tượng Cao Sơn đại vương được tạc vào thời Nguyễn, song rất đẹp. Tượng tạo tác ở tư thế ngồi chống chân vuông góc trên bệ long ngai, khuôn mặt hiền hậu với đôi mắt nhìn xuống, râu đen dài, đôi môi như cánh hoa, mũi dọc dừa... đầu đội mũ cánh chuồn có rồng chầu mặt trời, hàng cánh sen xếp liền nhau bên dưới tạo thành đai mũ. Thân tượng mặc áo long cổn, đai áo có chữ thọ. Theo hướng ngồi thì tay trái tượng để nhẹ lên đầu gối ở tư thế ung dung. Đây là một pho quý, đẹp về mỹ thuật, sâu sắc về ý nghĩa lịch sử.

Đình Mỗ Lao là công trình kiến trúc nghệ thuật ở nửa đầu thế kỷ XIX được giữ gìn khá nguyên vẹn, là trung tâm sinh hoạt văn hoá tinh thần của cộng đồng.

Thời kỳ tiền khởi nghĩa, lực lượng cách mạng lấy đình Mỗ Lao làm một trong những nơi tập kết lực lượng khởi nghĩa giành chính quyền ngày 20/8/1945. Trong kháng chiến, hàng trăm trai làng tình nguyện lên đường bảo vệ Tổ quốc, họ ra đi từ buổi tiễn đưa dưới mái đình thân yêu này.

Theo Di tích Hà Tây, Sở Văn hóa Thông tin Hà Tây, 1999